

Leerlijnen en lessenreeksen digitale geletterdheid

Hieronder volgt een overzicht van de leerlijnen en lessenreeksen die op dit moment beschikbaar zijn. Ze zijn geordend rond de thema's:

- **ict-basisvaardigheden**
- **informatievaardigheden**
- **mediawijsheid**
- **computational thinking en programmeren**

Een leerlijn is, aldus SLO, een beredeneerde opbouw van tussendoelen en inhouden naar een einddoel. Afhankelijk van de precieze functie, gebruikscontext en doelgroep variëren leerlijnen in de mate waarin implicaties voor verschillende leerplan-elementen zijn uitgewerkt.

Online houden we deze lijst ook bij, zo actueel mogelijk. Zie <http://kn.nu/y7t5i>

Leerlijnen en lessen voor ict-basisvaardigheden

PO en **VO** Overzicht commerciële leerlijnen en leermiddelen

SLO heeft alle leermiddelen van educatieve uitgeverijen op een rij gezet. Zie SLO (2020)

<https://www.slo.nl/vakportalen/vakportaal-digitale-geletterdheid/voorbeeld-leermiddelen/>

PO en **VO** Vakportaal en best practices

Zie: SLO (2020), Vakportaal Digitale geletterdheid

<https://slo.nl/vakportalen/vakportaal-digitale-geletterdheid/>

VO Leerlijn digitale basisvaardigheden voor brugklassers

Christelijke Scholengemeenschap Veenendaal heeft in 2016 een leerlijn digitale basisvaardigheden voor brugklassers gemaakt. Zie [leerplankader voor CSV het Perron](#). Ook maken en

verzamelen zij [materiaal om de leerlijn te vullen](#).

Leerlijnen en lessen voor informatievaardigheden

PO Mediaspoor

'Mediaspoor' is een doorlopende leerlijn voor groep 1 tot en met groep 8 in het basisonderwijs. De lesmodules zijn gratis te downloaden of online te gebruiken op het digibord. De lespakketten voor de verschillende groepen sluiten op elkaar aan en vormen samen een doorlopende leerlijn, waarmee de basis wordt gelegd voor mediawijze leerlingen. De leerlijn wordt breed ingestoken maar de focus ligt op informatievaardigheden. De mogelijkheden zijn deels regionaal bepaald.

Zie: <https://www.mediaspoor.nl>

PO Blits

'Blits' is een doorgaande leerlijn voor groep 5 t/m 8. Kinderen leren verschillende informatiebronnen lezen,

begrijpen en verwerken, waaronder internet. Blits biedt een programma voor 1 les per week met in totaal 32 lessen per leerjaar. De leerstof is verdeeld in 4 lesblokken van 8 lessen. Elk lesblok wordt afgesloten met een toets.

Zie: [Blits](#)

PO en VO Bibliotheek op School

Meer leerlijnen en losse methoden over informatievaardigheden zijn te vinden in de 'Leermiddelengids voor Informatievaardigheden' van de Bibliotheek op School.

Zie: [Leermiddelengids informatievaardigheden](#) en de [pdf](#)

VO vmbo My Life Story

'My Life Story' is een lessenserie over informatievaardigheden. Er is een versie voor het vmbo en voor het praktijkonderwijs. In de lessen staat het leven van de leerling centraal. De complete lessenserie bestaat uit drie modules, waarvan informatievaardigheden er een is. De andere modules zijn 'mediavaardig' en 'mediabewust'.

Zie: <http://www.my-life-story.nl>

PO en VO Stichting Future NL

Stichting Future NL heeft haar lesmateriaal (zogenaamde 'digi-doeners') zowel per jaar als per domein geordend in leerlijnen. Digi-doeners zijn geschikt voor een lesuur en gericht op gebruik van het digibord.

Zie: <https://www.lessonup.com/app/channel/futuren/curricula>

VO Lessenreeks

'informatievaardigheden' van Cubiss

De organisatie Cubiss heeft de lessenreeks 'informatievaardigheden' voor de leerjaren 1, 2 en 3 van het voortgezet

onderwijs zo opgesteld dat deze eenvoudig binnen de bestaande vakken kan worden opgenomen. Je hoeft dus geen 'leraar mediawijsheid/informatievaardigheden' te zijn om deze lessen te kunnen geven.

Zie: [Lessenreeks informatievaardigheden VO](#)

Leerlijnen voor mediawijsheid

PO en VO Lesmateriaal op basis van het competentiemodel van Mediawijzer.net

Op basis van het [competentiemodel mediawijsheid](#) van Mediawijzer.net zijn diverse leerlijnen mediawijsheid ontwikkeld, die een goede basis vormen om gaandeweg uit te breiden naar meer aspecten van digitale geletterdheid.

Zie: <https://www.mediawijsheid.nl/lesmateriaal/>

PO en VO Nationaal Media Paspoort

Deze leerlijn is ontwikkeld door de Nationale Academie voor Media & Maatschappij, en "gebaseerd op inzichten uit wetenschappelijk onderzoek van de Radboud Universiteit". De leerlingen in het basisonderwijs krijgen zeven lessen over [zeven mediawijze thema's](#) die elk schooljaar terugkomen. Bedoeld voor: groep 1/2, groep 3/4, en groep 5/6. Daarnaast is er een Nationaal Media Paspoorten voor het VO, en een speciale versie voor het vmbo.

Zie: <https://www.nationaalmediapaspoort.nl>

PO en VO Wie is de baas op internet?

Wie is de baas op internet? Is dat Google? Of de overheid? Of is dat de leerling? Best een lastige vraag, en de waarheid ligt waarschijnlijk ergens in het midden. In de

zes gratis lesmodules van "Wie is de baas op internet" van Waag Society leren kinderen tussen 10 en 14 alles over de belangrijkste spelers op het web, wat data is, hoe Snapchat werkt en wat een cookie is. Kinderen leren beter te begrijpen hoe het netwerk van het internet in elkaar steekt. Iedere lesmodule duurt ongeveer 1,5 uur en bestaat uit praktische opdrachten, waar vaak geen computer voor nodig is.

Zie: www.debaasopinternet.nl.

PO en VO Leerlijn Kunst en technologie

De doorlopende leerlijn kunst & technologie is ontwikkeld op vraag van scholen in Brabant. Scholen die op zoek zijn naar een onderliggende leerlijn of duidelijke indicatoren waaraan je leerlingengedrag kunt afmeten.

https://www.cultuurstation.nl/cache/publicatie-leerlijn-kunst-technologie_4704/publicatie-leerlijn-kunst-technologie.pdf

PO en VO ruime verzameling mediawijsheid lessen

<https://www.lessonup.com/nl/lessons/nl/Mediawijsheid>

PO en VO Leren, doen, maken

Een mooie aanvullende bron is *Leren Doen Maken*. Bij *Leren Doen Maken* draait alles om maken. Leerlingen maken producten met behulp van ict. Een animatie. Een tijdschrift. Een computerprogramma. Het kan van alles zijn.

Zie: <http://www.lerendoenmaken.nl>

PO en VO Sociaal Online en Media Sheriff

Deze twee lespakketten voor groep 5 t/m 8 en VO vormen samen een leerlijn. Ze ondersteunen een positief en sociaal

online klimaat, reflectie over mediagebruik en stimuleren de zin bij kinderen om hun kennis te delen over digitale geletterdheid. Deze leerlijn is in België ontwikkeld ter ondersteuning van de het project #SocialsteSchool.

Zie: https://www.scooledu.org/leerlijn_workshop/

PO en VO Begrijpend kijken

In een tijd waarin jongeren constant worden overspoeld met beelden is nadenken over de waarde van die beelden belangrijk. Beeldkraken wil jongeren bewust maken van de invloed van beelden en beeldmanipulatie.

Zie: <https://www.beeldkraken.nl/menu.php>

PO en VO Smart Alert Strong Kind Brave

Google heeft nuttig materiaal gemaakt dat 'veilig internet' en 'digitaal burgerschap' behandelt. Niet 1-op-1 over te zetten naar de Nederlandse situatie, maar wel heel bruikbaar.

Zie: [Smart Alert Strong Kind Brave – Be internet awesome](#)

Leerlijnen voor computational thinking en programmeren

PO en VO Leerlijn programmeren

Onderwijsgroep Fier en de Oponoascholen hebben een interessante leerlijn programmeren ontwikkeld (met hulp van SLO en Kennisnet). Deze leerlijn, bedoeld voor het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs, bestaat uit leerdoelen en suggesties voor concrete activiteiten, waaronder veel 'unplugged' activiteiten (waarvoor je geen computer nodig hebt).

Zie: <http://kn.nu/leerlijnprogrammeren>

Geschikte materialen om deze leerlijn mee te vullen, zijn te vinden op de website Levend Programmeren. Zie:

<http://www.levendprogrammeren.nl/>.

PO en VO Culturele invalshoek

De Creatieve Code leert kinderen en jongeren 'creatief programmeren' vanuit een culturele invalshoek. Deze leerlijn maakt leerlingen bewust van 'de code' waaruit de digitale wereld is opgebouwd. Welke vragen kun je daarbij stellen? Hoe kan een kunstenaar op een creatieve manier reflecteren op onze algoritmische wereld? Samen met kunstenaars worden programmeertalen verkend en toegepast, met kunstwerken als eindresultaat.

Zie: <http://www.decreatievecode.nl>

VO Informatica en ethiek

Het Amsterdamse Cartesius 2, een nieuwe school voor havo en vwo, combineert informatica-onderwijs met ethiek. Dat wordt uitgewerkt in modules. Veel van wat de school doet, is zo over te nemen; dit wordt beschreven in het hoofdstuk 'schoolvoorbeelden' van het handboek [digitale geletterdheid](#).

Zie: <http://c2.espritscholen.nl/home>

PO en VO Ethiek en technologie

Via [#TechDeBaas](#) wil Stichting FutureNL het kritisch denken over ethiek in relatie tot technologie in gang brengen door middel van stellingen.

De corona-app mag altijd weten waar ik ben. Is dit wel zo? Waarom wel en waarom niet?

Ik ga over liken voor likes. Hoeveel geef jij om zoveel mogelijk likes te krijgen?

Waarom?

Persoonlijke data, een prima betaalmiddel. Waar wordt mijn data als betaalmiddel gebruikt? Hoe herken ik dat?

Leerlijn voor het speciaal onderwijs

SO/VSO Leerlijn Digitale Geletterdheid SO/VSO

De leerlijn Digitale Geletterdheid SO/VSO doet dienst als leidraad voor scholen en als vertrekpunt voor mediawijze initiatieven in het speciaal onderwijs. Gebaseerd op de 10 mediawijze competenties van Mediawijzer.net, zijn leerdoelen uitgewerkt voor leerlingen in het SO en VSO. De competenties zijn vertaald naar zestien niveaus. Leerdoelen in de leerlijn zijn geordend op kerndoel, op niveau en in lijn met de opbouw van de doelen in vakoverstijgende leerlijnen: Sociaal emotionele vorming (CED), Seksuele vorming (CED), Denken als een programmeur (CED) en de leerlijn Multimedia (de Onderwijspecialisten).

Zie: www.gewoonmediawijzer.nl

Op de themapagina digitale geletterdheid (V)SO is al veel geschikt materiaal te vinden. Zie:

<https://www.wikiwijs.nl/startpagina/vso-dg/>